

С. І. КОРНІЄНКО
Інститут цукрових буряків

УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛГІЇ ПЕРЕД САДИЛЬНОГО
ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ ПРИ ВИРОЩУВАННІ
НАСІННИКІВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Одним з ефективних прийомів формування високопродуктивних насінників цукрових буряків є передсадильна підготовка ґрунту. Обладнання висадкосадильних машин лапами з конусними розширювачами для обробітку ґрунту в зоні рядка забезпечує необхідні умови для проведення якісного садіння коренеплодів та високу врожайність і якість насіння, а також дає можливість відмовитись від 2-разової передсадильної культивуації.

Вступ. При вирощуванні насінників цукрових буряків важливим агротехнічним прийомом є передсадильна підготовка ґрунту. Згідно існуючих рекомендацій передсадильна підготовка ґрунту під насінники цукрових буряків зводиться до однієї глибокої культивуації (16-18 см) або двох пошарових (8-10 см і 16-18 см). При цьому не має єдиного твердження про кратність передсадильної культивуації і на яку глибину її проводити. Так, за даними Уладово-Люлинецької дослідно-селекційної станції ІЩБ (С. О. Єсін, А. І. Тилик і ін., 1980), в зоні достатнього зволоження суцільна глибока (18-20 см) передсадильна культивуація при порівнянні з суцільною мілкою на 8-10 см і на 18-20 см в зоні рядка знижує забур'яненість посівів на 12% і збільшує врожайність насіння на 1,2 ц/га. В той же час в дослідях, проведених в Уладівському цукрокомбінаті Хмільницького району Вінницької області, більш ефективною була передсадильна підготовка ґрунту, коли суцільне рихлення проводили на глибину 17-20 см (М. І. Сілаков, В. М. Балан, 1983). За даними Львовської дослідно-селекційної станції (Л. Є. Бобришев, 1984), яка знаходиться в зоні нестійкого зволоження, передсадильний обробіток ґрунту під насінники з застосуванням двох пошарових культивуацій (8-10 і 16-18 см) супроводжувався зменшенням врожайності насіння на 2,0 і 2,2 ц/га порівняно з однією культивуацією на 8-10 або 16-18 см.

©2003 С. І. КОРНІЄНКО Інститут цукрових буряків

Тому удосконалення прийомів передсадильного обробітку ґрунту, що сприяють підвищенню продуктивності насінників, є досить актуальним.

Матеріали і методика досліджень. Досліди проводили в дослідному господарстві "Пархомівське" Харківської області впродовж 2000-2002 рр. Гібрид Іванівсько-Веселоподільський ЧС 84. На фоні однієї (10-12 см) і двох (10-12 і 14-16 см) передсадильних культиваций вивчали якість садіння коренеплодів і їх насінневу продуктивність при застосуванні експериментальної розпушувальної лапи, зробленої в майстерні господарства.

Для садіння використовували коренеплоди масою 300-400 г, довжиною 20-22 см, діаметр головки 6-7 см, схема садіння 70х60 см, площа залікової ділянки 450 м², повторність - чотирикратна.

Результати досліджень та їх обговорення. Дослідження показали, що в цілому всі способи підготовки ґрунту перед садінням в основному забезпечують необхідну якість садіння коренеплодів по глибині і вертикальності, яка передбачена рекомендаціями. Проте, необхідно відмітити, що дворазова культивация збільшує глибоке садіння коренеплодів на 2-7 % і зменшує кількість посаджених з відхиленням коренеплодів на 5-7% порівнянно із однією (табл.).

Найкращі ж результати отримано як при дворазовій, так і особливо при одноразовій культивация, коли замість виробничої лапи на висадкосадильній машині використовували експериментальну: у верхній частині експериментальної лапи встановлювали конусний розпушувач. Глибоко посаджених коренеплодів у цьому випадку відмічено 18-20 %, вертикально - 90-95%, проти відповідно 25-32 % і 60-67 % на контролі (при застосуванні виробничої лапи).

Спостереження показали, що при використанні експериментальної лапи ґрунт із нижніх шарів не вивертається, а розпушується тільки з боків у відповідності із формою розпушувача. Це сприяє кращому зберіганню вологи і більш інтенсивному відростанню коренеплодів. Тому густина насінників перед збиранням у варіантах з експериментальною лапою була на 0,4-1,0 тис/га більшою, ніж у варіантах з виробничою лапою. Це вплинуло на врожайність і якість насіння. В середньому за три роки більш висока врожайність (на 4 ц/га) та схожість (на 4 %) відмічені при застосуванні експериментальної лапи на фоні однієї передсадильної культивация в порівнянні з двома. Необхідно відмітити, що в посушливі роки ефективність експериментальної лапи збільшується, і знову ж таки, на фоні однієї культивация.

Таблиця.
Ефективність експериментальної лапи при садінні коренеплодів
(2000-2002 рр.)

Показники	2 культивації (10-12 і 14-16 см)		1 культивація (10-12 см)		НІР ₀₅
	вироб- нича лапа	експе- римен- тальна лапа	вироб- нича лапа	експе- римен- тальна лапа	
"Посаджено коренеплодів, %:					
глибиною до 1 СМ	12	10	10	10	.
1-3 см	56	70	65	72	5
більше 3 СМ	32	20	25	18	.
вертикально	60	90	67	95	4
з відхиленням на 10-30	40	10	33	5	.
Кількість бур'янів, шт./м ² :					
у фазі розетки	92	102	106	101	.
у фазі дозрівання насіння	16	11	15	11	.
Густота насінників перед збиранням, тис./га	22,6	23,0	22,8	23,3	.
Врожайність насіння, ц/га	12,3	14,8	13,2	17,2	1,7
Схожість насіння, %	83	86	83	87	3
Маса 1000 плодів, г	12,4	12,8	12,5	13,2	0,3

Висновки.

1. Обладнання висадкосадильних машин конусним розпушувачем для обробітку ґрунту в зоні майбутнього рядка забезпечує необхідні умови для проведення якісного садіння коренеплодів та високу врожайність і якість насіння, особливо в посушливі роки.

2. середньому за три роки на фоні двох культивацій при використанні експериментальної лапи врожайність насіння підвищилась на 2,5 ц/га, схожість - на 3%, на фоні однієї - відповідно на 4,0 ц/га і 9% порівняно з використанням виробничої лапи.

3. Впровадження у виробництво удосконаленої експериментальної культиваторної лапи з конусним розпушувачем сприятиме зменшенню затрат на передсадильну підготовку ґрунту, а при Удосконаленні більш надійного кріплення розпушувача взагалі виключити передсадильну культивуацію.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бобрышев Л.Е. Повышение продуктивности семенников сахарной свеклы путём совершенствования приёмов обработки почвы в условиях Центрально-Чернозёмной полосы: Автореф дис... канд.сельхоз. наук: 06.01.05/ Всесоюзный НИИ сахарной свеклы. - К., 1984.-22 с.
2. Есин Е.А., Тилик А. И. и др. Наука - производству.- Винница, 1990.- 60с.
3. Крижко В.Н., Зиков П.Ю. та ін. Удосконалення процесу і засобів садіння маточних коренеплодів // Цукрові буряки.-2003.-№ 1. - С.19.
4. Силаков Н.И., Балан В.Н. Прогрессивная технология выращивания свекловичных семян. - Одесса: Маяк, 1983.- 70 с.

Аннотация

УДК 633.63:631.531.12

Совершенствование технологии передпосадочной обработки почвы при возделывании семенников сахарной свеклы

С.И. Корниенко

Одним из эффективных приемов формирования высокопродуктивных семенников сахарной свеклы является передпосадочная подготовка почвы. Применение конусного расширителя на лапах культиватора для обработки почвы в зоне ряда обеспечивает необходимые условия для проведения качественной посадки корнеплодов и высокую продуктивность семенников, а также дает возможность отказаться от 2-кратной передпосадочной культивации.

Annotation

UDC 633.63:631.531.12

Perfection of technology of preplanting soil cultivation for growing sugar beet seed bearing plants.

S. Korniyenko

Preplanting soil cultivation is one of efficient methods of formation of high-productive sugar beet seed bearing plants. The use of a cone-shaped broadening tool for soil cultivation in the row zone ensures conditions necessary for quality planting of mother roots, for high seed yield and quality and also gives the possibility to omit a two-fold preplanting cultivation.